

Hemşirelik eğitiminde iletişime yeni bir yaklaşım: Transaksiyonel Analiz

Ayla Keçeci*

Özet

Hemşirelik eğitimi, kuramsal ve uygulamalı öğretim-öğrenim yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Bu eğitim sürecinde, öğrenciye mesleği için gerekli kuramsal bilgiler verilerek bu bilgileri davranışa dönüştürmesini sağlamanın yanında, kendini geliştirmesi ve etkili bir şekilde ifade edebilmesi, hasta/sağlıklı birey/aile/toplumla, diğer disiplin üyeleriyle ve arkadaşlarıyla etkili iletişim kurması ve sürdürmesi amaçlanmaktadır. Öğretme-öğrenme sürecinde eğitimci ve öğrenci arasındaki iletişim, amaçlanan davranışların öğrenilebilmesinde, bireysel ve mesleki alanda gelişmenin sağlanmasında yaşamsal bir öneme sahiptir. İletişim süreci hem bireylerin davranışlarını hem de öğrenmelerini etkileyeceğinden, özellikle eğitim ortamında sağlıklı bir iletişimin kurulması ve sürdürülmesi gerekmektedir.

Günümüzde eğitim, özellikle mesleki ve yükseköğretim düzeyindeki eğitim interaktif bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu interaktif süreçte karşılıklı ilişkilerin istenen yönde gerçekleşmemesi eğitim etkinliklerini de olumsuz yönde etkileyecektir.

Bu doğrultuda ele alındığında, makalede iletişim süreçlerinde yaşanan/yaşanabilecek sorunlara ve bu sorunların çözümüne farklı bir açıdan bakmayı sağlayacak, bir kişilik ve iletişim kuramı olarak ele alınan, Transaksiyonel Analiz (İşlemsel Çözümleme) yaklaşımı açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Eğitimde İletişim, Hemşirelik Eğitimi, Transaksiyonel Analiz

A new approach to communication in nursing education: Transactional analysis

Abstract

Nursing education is a process that based on theoretical and practical teaching-learning experiences. In this process, it is proposed that professional knowledge is given to students and reflected to their behaviours, help to develop themselves, provide to communicate effectively with healthy/ill person, family and society, other professional members and friends. Communication between faculty and students in the teaching-learning process is vitally important to be able to learn desired behaviors. Because the communication process will affect both the individuals' behaviors as well as their learning, healthy communication needs to be established and maintained, particularly in educational environments.

Education today, particularly professional and university level education is defined as an interactive process. Failure to have reciprocal relationships in this interactive process will have a negative effect on education

Based on this information the evaluation of the teacher-learner relationship will be evaluated from a different aspect, the individual and communication theory which is the Transactional Analysis.

Keywords: Communication, Communication in Education, Nursing Education, Transactional Analysis

GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği, sosyo-kültürel, ekonomik değişim ve gelişimlerin hızla yaşandığı günümüzde insanoğlunun bilme, öğrenme merakı ve güdüsü, bunlardan öğrendiklerini diğer nesillere aktarma isteği eğitim yoluyla gerçekleşmektedir (Deryakulu 1992). Eğitim yoluyla toplumların değişme ve gelişme süreci içine gireceği kabul edilmektedir. Ancak toplumun değişmesinin öncelikle bireyin değişmesine bağlı olduğu düşünüldüğünde (Korkut 2001), eğitimin temel amacının bireyde istendik davranış değişikliğini sağlamak olduğu söylenebilir (Fidan ve Erden 1997). Bu davranış değişimi her ülkenin kendine özgü şartları, kendi hayat ve eğitim felsefeleri, çağdaş hedefleri doğrultusunda gereksinim duyulan insan profilinin geliştirilmesini amaçlamaktadır (Deryakulu 1992). Günümüz toplumunun insan profili; aktif, katılımcı, doğru kararlar verebilen, açık, hoşgörülü, soran, sorgulayan, karar verme yeteneği gelişmiş, ekip çalışmalarına katılan, üretken bireyler olarak belirtilmektedir (Özkan 2006). Bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi, eğitimin nitelikli bir yapıya kavuşturulması, eğitimci ve öğrenci arasında sağlıklı bir iletişimin kurulmasını ve sürdürülmesini gerektirmektedir (Bangir ve Senemoğlu 1999; Baytekin 2000; Demirel 1998). Karşılıklı ilişkilerin istenen yönde gerçekleşmemesinin eğitim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmektedir (Çakmak 1995).

Genel bir değerlendirmeye ele alındığında hemşirelik eğitimi, kuramsal ve uygulamalı öğretim-öğrenim yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Bu eğitim sürecinde, öğrenciye mesleği için gerekli kuramsal bilgiler verilerek bu bilgileri davranışa dönüştürmesinin yanı sıra, kendini geliştirmesi ve etkili bir şekilde ifade edebilmesi, sağlıklı/hasta birey/aile/toplumla, diğer disiplin üyeleriyle ve arkadaşlarıyla etkili iletişim kurması ve sürdürmesi amaçlanmaktadır (Sezgin 1999; Taşocak 2003). Öğrencilerin eğitim sürecinde istenen nitelikleri kazanmaları için eğitimciye önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Hemşirelik eğitimcilerinin temel sorumluluğu, hemşireliğin bilim ve sanat yönünü bütünleştirerek, öğrencilerde bu becerileri sağlamaya çalışmak ve geliştirmektir (Cimete 1998). Hemşire eğitimcilerin öğrencilerin akademik ve mesleki gelişimine yön verdikleri, öğrencilerin çok çeşitli özelliklerinin biçimlenmesinde rol model oldukları göz önüne alındığında öğrencilerin bu özelliklerini geliştirebilmelerinde eğitimcilerle olan iletişimleri önemli yer tutmaktadır (Görak, Varol ve Erkman 1997).

Ülkemizde eğitimci-öğrenci iletişimine yönelik hemen her düzeyde araştırma bulunmakla birlikte; özellikle üniversite eğitiminde (Bayram 1992; Çakmak 1995; Deryakulu 1992; Erdoğan 1990) ve hemşirelik eğitiminde bu konunun incelendiği sınırlı sayıda araştırmalara rastlanmaktadır (Aştı 1990, Bahçecik ve ark. 1996; Bayık 1993; Ulupınar 1998; Yetkin 1998). Bu çalışmaların birçoğunun hemşirelik eğitiminde eğitimcinin özelliklerine ve iletişimde yaşanan sorunlara odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmaların sonuçlarına göre; genel olarak öğrenciler eğitimcilerden mesleki yeterliliklerinin yanı sıra öğretim ve iletişim becerilerine sahip olmalarını (Bahçecik ve ark. 1996; Bayık 1993; Yetkin 1998), rehberlik-danışmanlık yapmalarını (Bahçecik ve ark. 1996; Bayık 1993) beklemektedirler.

Öğrenmenin gerçekleşmesinde iletişimin önemi dikkate alındığında, bireyler arasında değişen ilişkiyi ve iletişimi, bireyin diğer bir bireyden farklılığını ve diğer bireylerle iletişim kurduğunda nasıl davrandığını açıklamaya çalışan bir yaklaşım olan Transaksiyonel Analiz kuramının hemşirelik eğitiminde etkili bir araç olacağı düşünülmektedir. Transaksiyonel Analiz kuramının temel bileşenlerinin eğitimciler ve öğrencilere kazandırılması okul içindeki öğrenme deneyimlerinin yansısı, sağlıklı/hasta birey/aile ve toplumla etkin iletişim yöntemlerinin kullanılmasına ve geliştirilmesine, iletişim sorunlarının önlenmesi ve çözülmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir (<http://www.itaa-net.org/ta/index.htm>, 30.11.2006).

TRANSAKSİYONEL ANALİZ

Eric Berne (1910-1970) tarafından geliştirilen Transaksiyonel Analiz (TA) ya da İşlemsel Çözümleme Yaklaşımı; psikolojinin iletişim, gelişim, psikopatoloji, eğitim ve danışma, terapi alanlarını içine alan (Akbağ 2000; Akkoyun 2001); son yıllarda reklamcılık (Dalton ve ark. 2006), askeri örgütler (Karcıoğlu, Arun 2004), hasta ile iletişim (Booth, Mening 2005; Shrai 2006) gibi bir çok alanda etkinlik gösteren bir yaklaşımdır.

Transaksiyonel Analiz, bireyler arasında değişen ilişkiyi ve iletişimi, bireyin diğer bir bireyden farklılığını ve diğer bireylerle iletişim kurduğunda nasıl davrandığını açıklamaya çalışan bir yaklaşım olarak belirtilmektedir (Akkoyun 2001; Berne 1988).

Transaksiyonel Analiz yaklaşımının temel felsefesi aşağıdaki gibidir.

- **İnsanlar okeydir:** Herkes ne yaparsa yapsın, kim olursa olsun değerlidir, anlamlıdır ve önemlidir. İnsanlar arasında pek çok farklılık vardır, ancak insan

olarak herkes eşittir. Bir kişinin davranışları beğenilmese bile onun varlığı kabul edilebilir (Akbağ 2000; Akkoyun 2001).

- **Herkesin düşünme kapasitesi vardır:** İnsanlar çevrelerinde ve kendilerinde olan olayların ne olduğunu kavrayabilme kapasitesine sahiptir. Önemli bir beyin hasarına sahip olmayan herkesin düşünme kapasitesi vardır (Akbağ 2000; Akkoyun 2001).
- **Yaşamında ne olacağına herkes kendi karar verir:** İçinde bulunulan durumdan ne kadar ve ne şekilde etkileneceğimiz, nasıl tepkide bulunacağımıza biz karar veririz. Yaşamımızda neler olduğu bizim davranışlarımızla belirlenir, kararımıza göre yaşamımızın alacağı yönü düzenlenebilir (Akbağ 2000; Akkoyun 2001; Kayalar 2003).

Transaksiyonel Analiz yaklaşımını oluşturan temel öğeler; Ego Durumları, Transaksiyonlar, Temas İletileri, Psikolojik Oyunlar ve Yaşam Pozisyonları olarak sıralanabilir (Akkoyun 2001; Alisinaoğlu 1995; Berne 1988; Solomon 2003).

Ego Durumları

Berne ego durumunu, bir davranış modeli ile ilişkili olan tutarlı duygu ve düşünce örüntüsü olarak tanımlamaktadır (Berne 1988). Berne doğum ve doğum öncesinden başlayarak, öznel yaşantıların her birini bir ego durumu olarak nitelendirmiş ve bunların hepsinin kişiliği oluşturduğunu belirtmiştir (Akkoyun 2001).

Ego durumları yapısal ve fonksiyonel olmak üzere iki ayrı modelle incelenmektedir. Yapısal analize göre her bireyin kişiliğinde Ebeveyn, Çocuk ve Yetişkin olmak üzere üç ego durumu bulunmaktadır. Yapısal analiz; Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumlarının her birinin içinde ne olduğu ile ilgilenmektedir (Akkoyun 2001, Akbağ 2000).

Ebeveyn ego durumu, bireyin yaşamında karşılaştığı ebeveyn ya da ebeveyn figürlerinden öğrendiği ya da ödünç aldığı duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımındır (Akbağ 2000), (Akkoyun 2001; Akbağ ve Deniz 2003; Solomon 2003). Ebeveyn ego durumu, kişiliğin insanlara nasıl davranılması gerektiği konusunda öğütler, emirler veren kısmı olarak da tanımlanabilir (Dökmen 2004).

Yetişkin ego durumu, şu andaki gerçeğe uygun olan ve diğer iki kategoriden özerk duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımındır (Akbağ 2000; Akkoyun 2001). Yetişkin ego

durumu, veri işlem merkezi olarak da görülebilir. Kişiliğin bu parçası, duyulan, görülen ve düşünülen verileri doğru olarak işler, problemlere çözümler öne sürer ve varolan veriyi önyargılı düşüncelere ya da duygulara dayandırmadan değerlendirir (Solomon 2003).

Çocuk ego durumu, bireyin yaşamla baş etmek üzere kendi potansiyelini kullanırken kendisinin oluşturmuş olduğu ve çocukluğundan da izler taşıyan duygu, düşünce ve davranış örüntüleridir (Akbağ 2000; Akkoyun 2001; Akbağ ve Deniz 2003).

Ego durumlarını değerlendirmede kullanılan diğer bir analiz yöntemi olan fonksiyonel analiz ise daha çok gözlenen davranışların sınıflandırılması ile ilgilenmektedir. Fonksiyonel analize göre ego durumları Eleştirici Ebeveyn, Koruyucu Ebeveyn, Yetişkin, Doğal Çocuk ve Uygulu Çocuk olmak üzere beşe ayrılmaktadır (Akkoyun 2000).

Eleştirici Ebeveyn: Kişiliğin bu parçası ebeveynlerden ya da ebeveyn figürlerinden öğrenilen önyargılı düşünceler, duygular ve inançlardır (Solomon 2003). Eleştirici Ebeveyn toplumsal kuralları/değerleri korumaya, bunlara uymayanları eleştirmeye yöneliktir. Eleştirici ebeveyn sadece başkalarını eleştirmekle kalmaz, aynı zamanda kendini de eleştirir. Bir kişi eleştirici ebeveyn yönünü kullanarak kendisine toplumun kültürünü aktaranlardan öğrendiği ve giderek doğru olarak benimsediği toplumsal kuralları yaşatmayı ve gelecek kuşaklara aktarmayı hedefler (Dökmen 2004). Eleştirici ebeveyn inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir (Akkoyun 2001; Akbağ ve Deniz 2003).

Koruyucu Ebeveyn: Koruyucu ebeveyn, koruyucu ve kollayıcıdır. Zarar geleceğini düşündüğü durumlarda şefkatle seslenir. Toplumsal değerleri temel alır ve toplumsal değerlerin dışına çıkıldığında zarar göreceğini düşünür. Koruyucu ebeveyn ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, şefkatli, koruyucu ve endişelidir (Akkoyun 2001; Akbağ ve Deniz 2003).

Yetişkin; şu andaki gerçeğe uygun olan ve diğer iki kategoriden özerk duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımıdır (Akbağ 2000; Akkoyun 2001).

Doğal Çocuk : Doğal çocuk kişinin fiziksel ihtiyaçlarını gözetir, spontandır, içinden geldiği gibi davranır, hareketlidir, yaratıcıdır, kişiliğin eğitilmemiş yanıdır (Akbağ 2000; Akkoyun 2001; Dökmen 2004).

Uygulu Çocuk: Uygulu Çocuk, ebeveyn mesajlarından oluşan kişiliğimizin bir parçasıdır (Solomon 2003). Uygulu çocuk ego durumu boyun eğme ya da isyan etme davranışları ile kendini gösterir (Akbağ 2000). Uygulu Çocuk Doğal Çocuktan farklı olarak

sanki ebeveynleri onu dinliyormuş ya da gözlüyormuş gibi tepkide bulunur. Çalışkandır, usludur, asidir ya da ebeveyn figürlerinin herhangi birini referans olarak kullanır (Akkoyun 2001).

Transaksiyonlar

Transaksiyonel Analiz Yaklaşımına göre iletişim süreci, bireyler arasında karşılıklı olarak ego durumları arasında gerçekleşen transaksiyonlardan oluşur. Kişilerarası iletişimde, bir uyarıcı ve bir tepkiden oluşan birime, **transaksiyon** (iletişim işlemi) denir. Temelde **tamamlayıcı, çapraz ve gizil** olmak üzere üç tür transaksiyon bulunmaktadır. Tamamlayıcı transaksiyonda birey karşı tarafa herhangi bir ego durumundan mesaj gönderir. Diğer kişi ise iletişimi başlatan kişinin hedeflediği ego durumundan yanıt verir. Bu tür transaksiyonların olduğu iletişim çok az ya da hiçbir çatışma olmadan sonsuza kadar devam edebilir. Çapraz transaksiyonda bir kişi iletişimde bulunduğu kişiye herhangi bir ego durumundan mesaj gönderir. Ancak diğer kişi mesajı gönderen kişinin hedeflediği ego durumu yerine başka bir ego durumundan yanıt verir. Çapraz transaksiyonlar genellikle yanlış anlamayla sonuçlanır. Gizil transaksiyonda ise, iletişimde bulunan iki kimseden yalnızca birisinin ya da her ikisinin, iki farklı ego durumundan harekete geçmesi ve aynı anda hem psikolojik hem de sosyal düzeyde iki farklı mesajın birlikte gönderilmesi söz konusudur (Akkoyun 2001).

Yaşam Pozisyonları

Bireyin kendisine ve başkalarına ilişkin algılarını dayandırdığı temel duruma “**yaşam pozisyonu**” denir. Yaşam pozisyonları kavramı, bir kimsenin yalnızca kendisi ve başkalarıyla ilgili görüşleriyle sınırlı olmayıp, temelde psikolojik bir durumu ifade etmekte ve bireyin kendisine ve başkalarına ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarını içermektedir (Kayalar 2003). Temel dört yaşam pozisyonu vardır:

1. **Ben OK'im, Sen OK'sin:** Sağduyulu ve sağlıklı bir yaşam pozisyonudur. Kişiler gerçekçi davranırlarsa, kendileri ve başkalarıyla ilgili sorunlarını yapıcı bir şekilde çözümler ve beklentilerini gerçekleştirebilirler (Alisinaoğlu 1995). Bu yaşam pozisyonundaki kişilerin özellikleri; kendine güvenli, güven verici, arkadaşçıl şefkatli, onaylayıcı, objektif, açık, yapıcı, yaratıcı vb. olarak belirtilmektedir (Wiesner 2004).

2. **Ben OK'im, Sen OK değilsin:** Dışa yansıtılmalı bir yaşam pozisyonudur. Bu yaşam pozisyonundaki kişiler kendilerini haksızlığa uğramış ve aldatılmış hissettikleri için başkalarını ezmeye ve aldatmaya çalışırlar (Alisinaoğlu 1995). Bu yaşam pozisyonundaki kişilerin özellikleri; sürekli öğütler verme, diğerlerini eleştirme, başkalarının hatalarına tahammülsüz olma, baskıcı olma vb. olarak belirtilmektedir (Wiesner 2004)
3. **Ben OK değilim, Sen OK'sin:** İçe yansıtılmalı bir yaşam pozisyonudur. Bu yaşam pozisyonunu benimseyen kişiler, kendilerini başkalarıyla kıyasladıklarında güçsüz hissederler (Alisinaoğlu 1995). Bu kişilerde geri çekilme, pasiflik, kaçma, abartılı çaresizlik, suçluluk, depresyon vb. görülmektedir (Wiesner 2004).
4. **Ben OK değilim, Sen OK değilsin:** Sağlıksız bir durum olarak belirtilmektedir. Bu kişilerde sorumsuzluk, isyankarlık, bakımsızlık, aşırı yeme, aşırı alkol tüketme, yaşamına seyirci kalma, umursamazlık, mutsuzluk, paranoya vb. özellikler görülmektedir (Wiesner 2004)

Yetişkinlik dönemine gelen herkes bu yaşam pozisyonlarından birisine dayalı olarak yaşamının nasıl geçeceğini belirlemektedir. Beş ile yedi yaşa kadar olan dönemde herkes duygusal olarak bu dört yaşam pozisyonunu yaşamaktadır. Ancak Yetişkin ego durumu geliştikçe “Ben OK'im, sen OK'sin” pozisyonu bilinçli olarak seçilebilmektedir (Alisinaoğlu 1995).

Temas İletileri

Eric Berne, bir temas iletisini “insan kabul ünitesi” olarak tanımlamaktadır (Berne 1988). Temas iletisi; bir bakış, bir baş sallama, bir gülücük, bir kelime, bir dokunuş olabilir. Temas iletileri, olumlu ya da olumsuz olabilir. Genel olarak olumlu temas iletileri olumsuzdan daha iyi olarak belirtilir. “Senden nefret ediyorum” yerine “Seni seviyorum” u duymak daha iyi hissettirir. Temas iletileri aynı zamanda koşullu ya da koşulsuz olabilir. Örneğin; “Seni seviyorum” ifadesi koşulsuz bir temas iletisidir. Koşullu ileteler, yapılan, başarılan ya da sahip olunan belirli bir kişisel özellik ile ilgili olarak verilir. Örneğin; “Sınavlarımı başarıyla tamamladığın için mutluyum” ifadesi koşullu bir temas iletisidir. En fazla yıkıcı ileteler, koşulsuz olumsuz iletelerdir. Bu ileteler “OK değil” mesajını taşır ve aslında buna temellenen bir durum da yoktur. Örneğin; “Senden nefret ediyorum” ifadesi hem

koşulsuz hem de olumsuz bir temas iletisidir. Erken yaşamdaki bu tür mesajlar ve ileti örnekleri bireyin kendisi hakkındaki görüşünü ciddi bir şekilde etkileyebilir. Bu tür iletiler bireyin öz-saygısına zarar verir ve hatta yaşama isteğini etkiler. Olumsuz iletiler koşullu olduğunda, koşulsuz olanlardan biraz daha az yıkıcı etki gösterir. Birey en azından, kendisi hakkında iyi bir şey olduğuna inanır. Koşullu olumsuz iletiler belli özel nitelikler ya da davranışlarla sınırlıdır. “Böyle bağırdığında senden nefret ediyorum” ifadesi “Senden nefret ediyorum” ifadesinden daha sınırlı olumsuz etki bırakır (Solomon 2003).

Psikolojik Oyunlar

Transaksiyonel Analizde oyun, iyi planlanmış ve önceden sezilebilecek bir sonuca doğru gelişen tamamlayıcı, gizli, karşılıklı davranış dizilerini, düzen ve aldatmacayı öngören gizli ve duygusal yarar sağlayan, çoğunlukla tekrarlanan bir dizi davranışları içermektedir (Alisinaoğlu 1995). Berne’e göre psikolojik oyunlar gizil transaksionlar sonucu oluşmakta ve Yetişkin Ego durumunun bilinçsizliğinde oynanmaktadır (Berne 1988; Schmid 2004; Poussard Minibaş, J. 2002). Oyunlar öğrenilmiş davranışlardır ve birçok insan değişik yoğunluklarda favori oyunlarını oynarlar. Birinci düzeydeki oyunlar, genellikle büyük travmalara neden olmayan sosyal çerçevede oynanır. İkinci düzeydeki oyunlar; ödül daha büyük olduğunda gerçekleşir. Bu genellikle daha içsel çerçevede olur ve olumsuz bir bedelle sonlanır. Üçüncü düzeydeki oyunlar, doku hasarını içerir; hapisanede, hastanede ya da morgda sonlanabilir (Alisinaoğlu 1995;

<http://www.businessballs.com/transactionalanalysis.htm> 2005, Erişim Tarihi: 21.10.2005).

Oyunlar oynanırken geçen zamanın uzunluğu da değişiklik gösterir. Bazıları birkaç dakika sürerken, bazıları aylar hatta yıllar sürebilir. Bireyler aşağıdaki nedenlerle oyun oynarlar:

- Zamanı yapılandırmak için,
- Temas iletileri almak için,
- Sahip olunan duygu, düşünce, eylemler sistemini ve yerine konulan bir duygununun sürdürülmesi için,
- Ebeveyn emirlerini ve yaşam senaryolarını onaylamak için,
- Kendisi ya da diğerlerinin “OK” olmadığını kanıtlayarak sahip olduğu yaşam pozisyonunu sürdürmek için,
- Tahminler yapabilmek için .

(<http://www.businessballs.com/transactionalanalysis.htm>).

Berne oyunların evrensel bir özellik taşıdığını belirterek, kişilerarası iletişimde ortaya çıkan oyunları; yaşam oyunları, evlilik oyunları, toplantı oyunları, cinsel oyunlar, yer altı dünyası oyunları, danışma-başvurma oyunları ve iyileştirmeyle ilgili oyunlar, iyi oyunlar olmak üzere yedi kategoriye ayırmıştır (Alisinaoğlu 1995).

SONUÇ

Transaksiyonel Analiz, bireyler arasında değişen ilişkiyi ve iletişimi, bireyin diğer bir bireyden farklılığını ve diğer bireylerle iletişim kurduğunda nasıl davrandığını açıklamaya çalışan bir yaklaşımdır. Bu açıdan bakıldığında iletişim süreçlerinin Transaksiyonel Analiz çerçevesinde değerlendirilmesinin aşağıdaki gibi yararlar sağlayacağı düşünülmektedir:

1. Eğitimci-öğrenci, sağlıklı birey/aile ve toplum ile iletişimde ağırlıklı olarak hangi ego durumunun kullanıldığını,
2. Eğitimci-öğrenci, sağlıklı birey/aile ve toplum ile iletişimde sağlıklı iletişim kurabilmek için hangi tür transaksiyonların gerçekleştiğini(paralel, çapraz, gizil) ve gerçekleşmesi gerektiğini,
3. Eğitimci-öğrenci, sağlıklı birey/aile ve toplum ile iletişimde hangi tür temas iletilerinin kullanıldığını (koşullu olumlu ve koşullu olumsuz, koşulsuz olumlu ve koşulsuz olumsuz),
4. Bireylerin hangi yaşam pozisyonlarından iletişime geçtiklerini,
5. Eğitimci-öğrenci, sağlıklı birey/aile ve toplum ile iletişimde kullanılan psikolojik oyun türlerini vb. belirlemeye, bununla birlikte ortaya çıkan/çıkabilecek iletişim çatışmalarının önlenmesine ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

1. Akbağ, M: “Stresle Başaçıkma Tarzlarının Üniversite Öğrencilerinde Olumsuz Otomatik Düşünceler, Transaksiyonel analiz Ego Durumları ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. **Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi**, İstanbul,2000.
2. Akbağ, M., Deniz, L.: “Öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının birbirlerine yönelik algıları: Transaksiyonel analiz açısından bir değerlendirme”. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları, İletişim Hizmetleri Tic.Ltd.Şti), İstanbul, 2003, syf. 263-293.
3. Akkoyun, F.: **Transaksiyonel Analiz**. Nobel Yayın Dağıtım, 2. bs, İstanbul, 2001.
4. Alisinaoğlu, F.: “Üniversite Öğrencilerinin Ben (Ego) Durumları İle Ana –Baba Tutumlarını Algılamalarını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi”. **Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı Doktora Tezi**, Ankara,1995.
5. Aştı, N: 1990: “Hemşirelik eğitiminde öğrenci-öğretmen ilişkileri”. **Hemşirelik Bülteni**, Cilt: 4, Sayı: 17, İstanbul.
6. Bahçecik, N., Alpar, Ş., Yazıcı, Z., Erten, H: “Marmara üniversitesi hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eğitim ile ilgili görüş ve beklentileri”. **IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu**, Yüce Reklam Yayım Dağıtım A.Ş., Çevik Matbaacılık, Kıbrıs,1996.
7. Bangir, G., Senemoğlu, N.: “Sınıfıçi iletişim kolaylaştırıcı ve engelleyici öğretmen-öğrenci davranışları”. **IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Cilt: 1, Eskişehir, 1999.
8. Bayık, A: “Öğrencilerin hemşire eğitimcilerde etkili eğitimcilik niteliklerini değerlendirmeleri üzerine bir çalışma”. **III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu**, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul, 1993.
9. Bayram, H: “Eğitim Yüksekokullarında Öğretim Elemanı-Öğrenci İletişimi”. **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi**, Ankara,1992.
10. Baytekin, Ç: 2000 ötesinde eğitim nasıl olmalı?Niçin?. **IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Cilt: 1, Eskişehir, 1999.
11. Berne, E: **What Do You Say After You Say Hello?** , California: Corgi Boks,1988.
12. Booth, L.A., Maning, D.J.: “Observations of radiographer communication: An explanatory study using Transactional Analysis”, **Radiograhı**, 2005.
13. Cimete, G: Öğrenci-öğretim elemanı etkileşimine yönelik kalitatif bir çalışma. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2:1, syf.9-19, 1998.
14. Çakmak, M : “Yükseköğretimde Öğretim Elemanı-Öğrenci İlişkilerinde Öğrencilerin Beklentileri”. **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 1995..
15. Dalton, S., Bolitho, F.H., Carr. S.C., Commons, A, MacLachlan Transactional Analysis of AIDS Prevention Advertising (Abstract), (Çevrimiçi)<http://www.itaanet.org/tajournal/tajjan06.htm>, (29.06.2006). pp. 59-67.
16. Demirel, Ö.: **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. PegemA Yayıncılık, Önder Matbaacılık, I. Basım, Ankara, 1999.
17. Deryakulu, D: “Öğretim Elemanı-Öğrenci Arası İletişimde İstenilen Öğretim Elemanı Davranışlarının Gösterilmesini Engelleyen Faktörler”. **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 1992.

18. Dökmen, Ü: **İletişim Çatışmaları ve Empati**. Sistem Yayıncılık, İstanbul,2004.
19. Erdoğan, Ö: “Öğretim Üyeliğinin Öğretme-Öğrenme Süreçleri Açısından Değerlendirilmesi”. **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Eskişehir,1990.
20. Fidan, N., Erden, M.: **Eğitime Giriş**. Alkım Yayıncılık, Ankara, 1997.
21. Görak, G., Varol, D., Erkman, D.: Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin hemşire öğretmenleriyle ilişkilerini algılayışları ve bu algılayışlara değişik faktörlerin etkisi, **IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı**, Kıbrıs, 1997.
22. Karcıoğlu, F., Arun, K: “Örgütsel iletişimde Transaksiyonel Analiz (Karşılıklı davranışsal çözümleme)”. **EKEV Akademi Dergisi**, Sayı:21, 2004, syf. 245-264.
23. Kayalar, M: “Yöneticinin işyerindeki ego durumunun transaksiyonel analiz açısından değerlendirilmesi”. (Çevrimiçi), <http://www.sdu.edu.tr>,2004.
24. Korkut, H : **Sorgulanan Yükseköğretim**. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
25. Özkan, H.H : Popüler kültür ve eğitim. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 14(1),syf.29-38, 2006.
26. Sezgin, A: “Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersinde öğrencilerin aktif katılımını sağlamaya yönelik bir uygulama örneği.” **Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, 3(1), Sivas, syf.27-32. 1999.
27. Shirai, S: “How transactional analysis can be used in terminal care”. **International Congress Series 1287**, pp.179-184. (Çevrimiçi)http://www.ics-elsevier.com/www.sciencedirect.com/science?_ob=MImg+-imagekey=B7581-4KOD547-1F-9+ cdi=12913+ user, 2006.
28. Solomon, C: “Transactional Analysis Theory: Basics”. **Transactional Analysis Journal**, Vol: 33, No: 1, 2003.
29. Taşocak, G: “Hemşirelik eğitiminin felsefi temelleri”. **V. Ulusal I.Uluslararası Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu**, Kapadokya, 2003.
30. Ulupınar, S: “Öğrenci ve öğretim elemanına göre öğretmen nitelikleri”. **Uluslararası katılımlı VI. Ulusal Hemşirelik Kongresi**, Damla Matbaacılık, Ankara, 1998.
31. Wiesner V: **An Examination Of The Relationships Between Affective Traits And Existential Life Positions. University of North Texas Dissertation Doctor of Philosophy**. 2004.
32. Yetkin, A: “Öğrencilerin hemşire öğretilerinde aradığı özelliklerin incelenmesi”. **Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 1, Erzurum,1999.
33.:(<http://www.businessballs.com/transactionalanalysis.htm>)
34.: <http://www.itaa-net.org/ta/index.htm>. Erişim Tarihi 30.11.2006.